

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
За магістерською програмою професійного спрямування
«Статистика бізнесу»
(назва освітньої програми)

на тему:
«Статистичний аналіз та прогнозування рівня злочинності в Україні»

Виконавець:

Студентка факультету менеджменту, обліку та
інформаційних технологій
Воскобойнік І. І.

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Ольвінська Ю. О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТАТИСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ЗЛОЧИННОСТІ.....	6
1.1. Правова статистика як галузь статистичної науки.....	6
1.2. Класифікація правопорушень та злочинності.....	11
1.3. Система статистичних показників, що характеризує рівень правопорушень та злочинності. Латентна злочинність.....	18
РОЗДІЛ 2. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РІВНЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ..	26
2.1. Аналіз динаміки показників рівня злочинності в Україні.....	26
2.2. Аналіз структури показників, що характеризують рівень злочинності в Україні.....	31
2.3. Диференціація регіонів України за рівнем злочинності.....	35
РОЗДІЛ 3. ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ТА ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ РІВНЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	50
3.1. Аналіз впливу факторів на рівень злочинності в Україні	50
3.3. Тенденція розвитку та прогнозування рівня злочинності в Україні.....	58
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Актуальність проблеми. Складна соціально-економічна ситуація в Україні, поглиблення кризового стану одночасно в трьох сферах життєдіяльності - духовній, соціальній і економічній, спричинила глибокі зміни у світосприйнятті і поведінці молоді. Ці зміни носять системний характер і значною мірою позначаються на психіці та сприяє формуванню девіантної поведінки серед молодого покоління.

Наслідки зростання поширеності правопорушень і, відповідно, її соціальних наслідків, посилюються слабкою результативністю системи соціального контролю в названій сфері функціонування суспільного життя.

Сучасний розвиток правової статистики дав поштовх становленню практичної статистики та галузевим статистикам. Досить стрімко почала розвиватись статистика злочинності, правопорушень, діяльності правоохоронних органів та інших пов'язаних із цим явищ та процесів.

Окреслена проблема, безумовно, актуальна, проте ґрунтовно ще не вивчена. Значний унесок у дослідження правопорушень та злочинності зробили такі науковці: Ю. А. Абросімова, В. С. Афанасьєв, О. М. Бандурка, І.Г. Богатирьов, В. В. Василевич, Д. Л. Виговський, В. В. Голіна, О.М. Гумін, О. М. Джужа, Н. П. Дубініна, В. І. Женунтій, Р. І. Ісаков, Т. Л. Кальченко, І. І. Карпець, О. Г. Колб, І. С. Кон, С. М. Корецький, М. М. Корчовий, В. М. Кудрявцева, Н. Ф. Кузнєцова, І. І. Лановенко, П. П. Михайленко, А. Й. Міллер, Г. М. Мінковський, В.Л. Ортинський, Г. В. Осипов та інші. Дослідженню різних аспектів злочинності присвячено низку наукових робіт і українських, і зарубіжних учених. Зокрема, в Україні проблемам злочинності неповнолітніх присвячено дисертаційні роботи Ю. А. Амбросімової, Д. Л. Виговського, А. П. Гусака, Н. М. Градецької, Н. Д. Туза, Т. С. Жукової.

Метою даної кваліфікаційної роботи є закріплення теоретичних знань і здобуття навичок обробки статистичної інформації, а також аналіз,

дослідження та прогнозування рівня правопорушень та злочинності в Україні і розгляд проблем, які пов'язані з правопорушеннями та злочинністю

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі необхідно вирішити наступні завдання:

- 1) ознайомитися з особливостями розрахунку статистичних показників в сфері правопорушень та злочинності
- 2) ознайомитися з класифікацією правопорушень та злочинів
- 3) охарактеризувати найважливіші статистичні показники
- 4) проаналізувати рівень правопорушень та злочинності в динаміці
- 5) проаналізувати структуру правопорушень та злочинів в Україні
- 6) провести групування регіонів України за кількістю виявлених злочинів та за рівнем правопорушень
- 7) визначити середні показники та показники варіації рівня правопорушень та злочинності
- 8) проаналізувати тенденцію розвитку рівня правопорушень та злочинності
- 9) розробити регресійну модель рівня правопорушень та злочинності
- 10) провести індексний аналіз правопорушень та злочинності
- 11) зобразити графічно результати аналізу та дослідження

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є кількість виявлених злочинів і рівень правопорушень та злочинності в Україні.

Предметом дослідження курсової роботи є статистичний аналіз просторово-часової варіації показника рівня правопорушень та злочинності в Україні.

При виконанні кваліфікаційної роботи використовувались такі статистичні *методи*: метод середніх величин, метод порівняння, показники варіації, метод статистичних групувань, аналіз динаміки, метод згладжування рівнів та аналітичне вирівнювання, графічний метод. Для обробки й аналізу інформації використовувалися такі комп'ютерні програми: Microsoft Excel 2010 та Microsoft Word 2010.

Інформаційною базою дослідження кваліфікаційної роботи були наукові публікації вітчизняних і закордонних вчених, законодавчі та нормативно-правові акти України, дані офіційних статистичних збірників України (Статистичний щорічник, Україна у цифрах); електронні ресурси офіційних сайтів Державної служби статистики, Міністерства освіти і науки України та Міністерства внутрішніх справ України; матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань, результати спостережень і обстежень у закладах освіти.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів.

В першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто методологічні та теоретичні основи вивчення правопорушень та злочинності, було висвітлено законодавчі та нормативні бази у сфері правопорушень та злочинності, розглянуто методи дослідження, які застосовувались у наступних розділах.

В другому розділі кваліфікаційної роботи було проведено аналіз динаміки показників рівня злочинності в Україні, проведено аналіз розподілу кількості виявлених злочинів за окремими видами в Україні, проведено диференціацію регіонів України за рівнем злочинності та кількістю виявлених злочинів.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи проведено індексний метод аналізу динаміки рівня злочинності, факторний аналіз впливу на рівень злочинності, розрахована тенденція розвитку та прогнозовані показники рівня злочинності в Україні.

В кваліфікаційній роботі використано 31 джерел інформації, 2 додатки, робота містить в собі 17 таблиць та 10 ілюстрацій.

Основні положення та результати кваліфікаційної роботи опубліковано у науковій статі у збірнику студентських наукових праць «Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень»

ВИСНОВКИ

Проведений у кваліфікаційній роботі статистичний аналіз підтвердив актуальність і значимість обраної теми дослідження. Саме зростання рівня правопорушень та злочинності негативним чином впливають на рівень життя населення, погіршують соціальний клімат у суспільстві та порушують права людей на безпеку.

Так за офіційними даними в Україні у 2019 році рівень злочинності склав 1052,4 злочинів на 100 тис наявного населення, а у 2018 році – 1148, 8 злочинів, тобто за 2 роки рівень він знизився на 96,5 злочинів або на 8,4%. А у 2019 році порівняно з 2010, тобто за 10 років рівень злочинності зменшився на 46,3 злочини або на 4,2%. При цьому рівень злочинності в Україні за 10 років в середньому щорічно складав 1174,9 злочинів на 100 тис. наявного населення. Таким чином, за період 2010 – 2019 рр. рівень злочинності в Україні в середньому щорічно зменшувався на 4,6%. Проте, графічне зображення рядів динаміки рівня злочинності дає змогу побачити, що показник має тенденцію до зростання.

Розглядаючи структуру кількості виявлених злочинів за окремими видами можна сказати, що структура однорідна, а розраховане середнє значення є типовим для структури. При цьому в середньому за досліджуваний період (з 2010 по 2019 рр.) частка видів злочинів змінилися на 2,1 п.п. по Україні.

Графічне зображення структури кількості виявлених злочинів свідчить про те, що в Україні у 2010 році серед кількості виявлених злочинів найбільшу частку склали грабежі – 53,2%, а найменшу – вимагання – 1,1%, а у 2019 році на відміну від 2010 року найменшу частку серед видів виявлених злочинів склали зґвалтування і спроби зґвалтування – 1,9%, а найбільшу також грабежі, їх частка склала 53,1%.

Диференціація регіонів України показала, що у 2010 році найбільша кількість областей – 16 – входять до групи з найменшою кількістю виявлених злочинів, а до групи з найбільшою кількістю виявлених злочинів входить

тільки Донецька область. При цьому середня кількість виявлених злочинів по всіх регіонах складала 18,2 тис. Таким чином, у 2010 році в половині українських регіонів кількість виявлених злочинів була менша ніж 13,4 тис. злочинів, а у половини – більша.

У 2019 році на відміну від 2010 середня кількість виявлених злочинів по всіх регіонах складала 17,7 тис. злочинів. Найбільша кількість областей – 14 – входили до групи з найменшою кількістю виявлених злочинів (6,7-14,6), а до групи з найбільшою кількістю виявлених злочинів входило тільки місто Київ.

У 2010 р середній рівень злочинності по всіх регіонах України склав – 1003,8 злочинів на 100 тис. наявного населення, при цьому найбільша кількість областей – 16 – входять до групи з найменшою кількістю виявлених злочинів, а до групи з найбільшою кількістю виявлених злочинів входить тільки Донецька область. Отже, у 2010 році в половині українських регіонів рівень злочинності був менший ніж 956,1 злочинів на 100 тис. наявного населення, а у половини – більша.

У 2019 році на відміну від 2010 року середній рівень злочинності в Україні складав 1065,3 злочинів на 100 тис. наявного населення., що підтверджує існування тенденції до зростання. Найбільша кількість областей – 8 – входять до другої групи з рівнем злочинності від 869,7 до 1105,6 злочинів на 100 тис. наявного населення, а до групи з найвищим рівнем злочинності (1577,3-1813,2 злочинів на 100 тис. наявного населення) входять Миколаївська область та місто Київ.

Аналізуючи вплив структури наявного населення та структури рівня злочинності на середній рівень злочинності по Україні, можна засвідчити, що у 2019 році порівняно з 2010 роком, тобто за 10 років, рівень злочинності зменшився на 4,2%, у тому числі за рахунок зміни рівня злочинності по регіонам України він збільшився на у 1,011 раз або на 1,1%, а за рахунок зміни середньорічної чисельності населення по регіонам України – зменшився на 5,2%.

При цьому з ймовірністю 99,0% можна стверджувати, що проведений у кваліфікаційній роботі кореляційно регресійний аналіз вказує на прямий взаємозв'язок між наявним доходом населення та кількістю виявлених злочинів ($R^2=0,996$); та між рівнем безробіття та кількістю виявлених злочинів. Що говорить про значний вплив цих факторів на кількість виявлених злочинів в Україні і на соціальну безпеку відповідно.

Дивлячись на лінію тренду динаміки рівня злочинності можна зауважити, що рівень злочинності має тенденцію до зросту. Так, середньорічний рівень злочинності в Україні за 2005 – 2019 рр. склав 1091,4 осіб на 100 тис. наявного населення, і в середньому щорічно рівень злочинності збільшувався на 24,2 особи на 100 тис. наявного населення. При цьому прогнозований рівень 2020 року складає 1285,1 злочини на 100 тис. наявного населення, 2021 року – 1309,3 злочини, 2022 року – 1333,5.

Зростання рівня злочинності як в Україні в цілому, та в Одеській області повинно бути об'єктом уваги з боку правоохоронних органів та державної влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Удотова Л. Ф. У 31 Соціальна статистика: Підручник. — К.: КНЕУ, 2002. — 376 с.
2. Правова статистика. Навчальний посібник. 2-ге правлене видання / За заг. ред. Стратонова В.М. – Херсон : Гельветика, 2014. – 288 с
3. Костецький Я.І. Соціальна статистика: Навчальний посібник – Тернопіль: Економічна думка, 2011
4. Національна академія внутрішніх справ – [Електронний ресурс]: <https://arm.naiu.kiev.ua/books/pravova-statistika/parts/part1.html>
5. Електронний ресурс: <https://uk.wikipedia.org>
6. Самотоєнкова О.В., Ольвінська Ю.О. Соціально-демографічна статистика: Підручник // За ред. канд. екон. наук, професора А.З. Підгорного. - Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2016. – 450 с.
7. Право – [Електронний ресурс]: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/law/10082/>
8. Вісник Асоціації кримінального права України, 2016, № 2(7)
9. Статистичний щорічник України за 2016 рік. – К.: Консультант, 2017. – 611 с.
10. Статистичний збірник «Україна у цифрах у 2017 році. – К.: Консультант, 2018. – 241 с.
11. Статистика: Конспект лекцій для студентів II-III курсу усіх форм навчання усіх спеціальностей. (Відп. за випуск К. Д. Семенова. – Одеса: ОДЕУ, ротاپронт, 2011 р. – 139 с.)
12. Опря А. Т. Статистика (модульний варіант з програмованою формою контролю знань). Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
13. Підгорний А.З., Милашко О.Г. Статистика туризму: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2014. – 204 с.
14. Плошко В. Г., Елисеєва И. И. История статистики: Учеб. пособие. – М.: Финансы и статистика, 1990.– 295 с
15. Навчальні матеріали онлайн – [Електронний ресурс]: <https://pidru4niki.com/>

16. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. :М. Инфра-М, 2006. «Инвестиции»
17. Кравець О.С. Статистика: навчальний посібник / О.С. Кравець – Одеса: Пальміра, 2008. – 266 с.
18. Капітальні інвестиції за регіонами [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Державної служби статистики України . – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/ibd/kinv_r_rik/kinv_r_rik_u.htm
19. Гольдберга А.М. Общая теория статистики: Учебник / А.М.Гольдберга, В.С. Козлова. – М.: Финансы и статистика, 1985. – 412 с.
20. Вітковська К.В. Статистична оцінка впливу факторів на рівень бідності / - К.В. Вітковська// Формування ринкових відносин в Україні. - 2015. - № 3. - С. 202-205.
21. Козак Ю. Г. Математичні методи та моделі для магістрантів з економіки. Практичні застосування : Навч. посібник.// Ю.Г. Козак, В.М. Мацкул – Київ : «Центр учбової літератури», - 2016.- 252 с.
22. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 2. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
23. Базилінська О.Я. Макроекономіка: Навчальний посібник. – 2-ге видання, виправлене. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 442с.
24. Костецький Я.І. Соціальна статистика: Навчальний посібник – Тернопіль: Економічна думка, 2011
25. Соціальна статистка. Конспект лекцій для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 054 «Соціологія»/ Укладач А.В.Хмельюк. – Кам'янське: ДДТУ, 2020. –155 с.
26. «Статистичний щорічний України 2019»: Київ 2020 / Державна служба статистики України, 2020, Вернер І. Є. (за редакцією), 2020
27. «Статистичний щорічний України за 2018 рік» : Житомир ТОВ «БУК-ДРУК» 2019 / За редакцією І. Є. Вернера Відповідальний за випуск О. А. Вишневська

28. Про затвердження Методологічних основ та пояснень до позицій Класифікації видів економічної діяльності [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0396832-11#Text>
29. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010 [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
30. Статистический словарь /Гл. ред. А. В. Юрков. – М.: Финстатинформ, 1999. – 479 с.
31. Воскобойнік І.І. Статистичний аналіз рівня злочинності в Одеській області [текст]/ І.І. Воскобойнік , Ю.О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових, студентських праць. Випуск 5. Частина II – Одесса, ОНЕУ. – 2019. – С. 92 – 100